Nr 4 april 1966

Kr 2.00
(inkl. oms)

Det Bästa
ur Reader's Digest

ARTIKLAR AV BESTAENDE VÄRDE:

"TV-fon" och världs-TV på väg 25
Finlands nya bostadsgiv 30
Ny operation för hjärtsjuka 37
Konsten att leva med en kvinna 43
Ungdomskravallerna en global farsot 47
Den människan glömmer jag aldrig 51
Permanentpress senaste nytt i strykfritt 61
Hur jag blev en bättre gäst 67
C-5, luftens långtradare 73
När farfar klappade tigern 83
Vad jag har lärt av andras barn 89
Det sjunkande Venedig måste räddas 97
Vetenskapen tar itu med skalligheten 111
Res med förnuft 123
Vi måste lära oss andas 129
Castros korthus 135
Trafiksyndare, skyll inte på otur! 145
Humor i uniform 151
Tolv män med ett budskap 153
I Vår Herres hage 4
Människan bakom namnet 8
Utvidga ert ordförråd 12
Tänker djuren? 20

MÅNADENS BOK:

Slutstriden **157**

Hitler-Berlins undergång skildrad i en ny sensationell bok av succéförfattaren till "Den längsta dagen"

Världens mest lästa tidskrift. Utgiven på 14 språk. Köpes i över 26 miljoner ex. varje månad.

Denna atlas visar Er världen i alla dess

3 dimensioner

KARTFORMAT

Vad experterna säger:

Undervisningsrådet Gunnar Engström
Kgl. Skolöverstyrelsen

"Denna atlas kommer att bli ett standardverk och kommer att dis-
deras med spänning av dem som vill öka sitt vetande om vår jor
och vår värld, och det är många i våra dagar."

Professor Gösta Liljequist
Meteorologiska Institutionen, Uppsala

"Atlasen ger både reslust och kunskapshunger. Den kan rekom-
menderas åt alla oberoende av ålder och intresseriktning. Jag är
full av entusiasm över detta vackra och värdefulla verk."

DET BÄSTAS STORA VÄRLDSATLAS

En skarpsynt analys av ett storstadsproblem som de flesta länder torde få brottas med

Ungdomskravallerna en global farsot

Sammandrag ur ECONOMIST, London

INOM kommunistblocket har man hävdat att rasoroligheterna i Los Angeles i augusti 1965 var en specifikt amerikansk företeelse. Pekingtidningen *Folkets Dagblad* såg i upploppet till och med en revolt mot president Johnsons imperialistiska utrikespolitik. Allt detta är nonsens. Vad som i själva verket inträffade i Los Angeles var ett våldsamt utbrott av aggressioner hos dem som känt sig eftersatta i vårt moderna industrialiserade samhälle, en blodig protest mot allt vad auktoritet heter. Sådana explosioner har inträffat i andra länder och kommer säkert att inträffa i ännu fler, både kapitalistiska och kommunistiska, allteftersom de förhållanden som orsakar dem breder ut sig.

Storstadskravaller är en amerikansk företeelse endast såtillvida som USA ligger en halv mansålder före den övriga världen i utvecklingen mot ett industrialiserat stadssamhälle med alla de problem detta för med sig. Det är amerikanerna som först får pröva på både det goda och det onda i denna nya livsföring.

På gott och ont ligger Sverige tätt efter USA i utvecklingen mot det samhälle som de flesta kommer att leva i år 2000. För en tio år sedan hade Stockholmspolisen allvarliga svårigheter med ungdomliga bråkmakare som satte igång kravaller på olika ställen i centrum. Hösten 1965 förekom liknande uppträden i Hötorgscity, där långhåriga ungdomar protesterade mot samhället genom

att krossa skyltfönster och kasta flaskor på utryckande polisbilar. Den tjeckoslovakiska polisen fick en försmak av problemen för något år sedan då unga huliganer, som de ordningsstörande elementen kallas i östblocket, härjade Kinskyparken i Prag. Inte ens ryssarna har gått helt fria. Den intensiva våldsamheten i Novotjerkask-kravallerna för några år sedan, vilka troligen kostade fler människoliv än oroligheterna i Los Angeles, låter sig inte helt förklaras av den uppgivna orsaken: en höjning av livsmedelspriserna.

Majoriteten av dem som ställer till bråk i världens städer är, liksom i Los Angeles, unga människor. De har dragits med i en protest mot varje slag av auktoritet, men vanligen riktar sig deras handlingar mot polisen — den auktoritet de stöter samman med i sitt dagliga liv. Det var i Los Angeles fråga om uppror, men inte uppror mot det ekonomiska systemet (vilket är kommunisternas falska slutledning) eller ens i huvudsak mot de vitas dominans (vilket kommer att bli afrikanernas och asiaternas falska slutledning). Det var anarkins uppror, en resning av de på samhällets botten kvarlämnade mot varje form av samhällssystem.

Kravaller i våra städer är en del av det pris vi måste betala för ett samhälle där fler och fler människor hopas i städerna, utför ett dödande tråkigt arbete och inte förstår att ta vara på sin fritid. Det är de människorna som har det tristaste jobbet med den lägsta lönen och bor i de dystraste stadsdelarna. Antalet barn utom äktenskapet är stort bland dem och skilsmässofrekvensen hög. De har förlorat sina religiösa och kulturella rötter. Materiellt har de det bättre ställt än sina jordbrukande farföräldrar men mättnad under trista förhållanden gör dem inte nöjda, tvärtom. Dessa människor vet med sig att de saknar de kunskaper och färdigheter som det nya samhället kräver — de utgör dess naturliga bottenskikt, och de har berövats den tröst i religionen och en okomplicerad gemenskap som det gamla jordbrukarsamhället kunde erbjuda. Den ungdomliga aggressiviteten kan inte få något socialt godtagbart utlopp, och stundom blir därför känslotrycket för starkt.

Många av bråkmakarna i Los Angeles är bröder i anden till de besvikna unga män från London och dess förstäder som tillbringar sin ledighet med att dra härjande fram över stränderna i Brighton och Margate eller slå sönder barinredningar i Clacton och Ostende. Fäderna till dessa ynglingar avreagerade sig i slagsmål efter fotbollsmatcher eller vädrade nedärvda fördomar genom att delta i förföljelser av irländare och judar. Vad de sökte bevisa inför sig själva var att de tillhörde en gemenskap.

I dag avreagerar sig ungdomarna mot staden som sådan, och de har både bättre kommunikationsmöjligheter och farligare vapen till sitt förfogande — åtminstone i Västeuropa och Nordamerika. Detta gör att deras uppror får andra dimen-

sioner. Motorcykelräder och stiletter på en engelsk sydkustesplanad eller hemmagjorda brandbomber som ur bilfönster kastas in i affärer i Los Angeles — sådant får större rubriker än på sin tid slagsmålen utanför slumkrogarna. Men samtidigt har också den besvikelse som ligger bakom allt detta blivit mycket bittrare, i samma mån som det moderna industrisamhällets rangskala utkristalliserat sig. För dem som befinner sig längst ner på skalan ter sig livet ännu dystrare när det inte längre är Gud som ger människan hennes plats i samhället utan konkurrensens obönhörliga urval.

Ryska sociologer har låtit sina västerländska kolleger förstå att de är djupt oroade över detta. Det har de all anledning att vara. Kommunismen och kapitalismen är två motsatta principer som båda syftar till materiellt välstånd. Ingendera har dock förutsett ett problem som för båda kommer att bli högeligen aktuellt före detta århundrades slut, nämligen hur man ska kunna tillfredsställa de behov som kvarstår även i ett relativt överflöd: hur man ska göra enformigt rutinarbete drägligt, hur man ska hjälpa människorna att utnyttja sin fritid, hur man ska hindra dem från att dö eller döda av ren tristess.

Det finns ytterligare en faktor bakom dessa storstadskravaller. De kan inträffa, och inträffar, när samhällets besvikna bottensats till det yttre ser ut som befolkningen i övrigt. Men när dessa människor dessutom har en särställning på grund av sin hudfärg, når konflikten sin kulmen. De tror — ofta med rätta — att de skulle ha kunnat bryta sig ut ur de missgynnades ghetto, om de haft en annan hudfärg. De gaddar ihop sig med ett dubbelt agg i sinnet. Los Angeles-händelserna ger exempel på den explosiva konfliktsituation som 1970- och 80-talens allt mer urbaniserade och allt mer rasblandade värld kommer att ställas inför.

Folk resonerar alltjämt som om raskonflikten i Förenta staterna vore någonting alldeles för sig, eller som om den enda betydelsefulla rasmotsättningen vore den som existerar mellan vita och svarta. Men de brunhyade kan inte alltid lägga band på sin misstänksamhet mot de gula. Alltför ofta har de brunhyade och de svarta gripit till våld mot varandra. Riskerna för oroligheter är stora överallt där förhållandet mellan människor av olika hudfärg präglas av misstro. De raskonflikter som förekommit i världen under de senaste fem åren kan mer än väl få en att tappa modet.

Hudfärgen är det mest iögonfallande och därför också det verksammaste av allt som får en grupp människor att känna sig olik en annan. Och så länge de känner sig olika, finner de det svårt att arbeta sida vid sida i något förehavande, det må sedan gälla att bo samman på ett pensionat eller att styra ett land. Detta är ett ofrånkomligt politiskt faktum. Ryssarna och andra östeuropéer har fått lära denna läxa sedan de började ta emot färgade studenter vid sina universitet.

Ingen politiker, vare sig kommunistisk eller demokratisk, har den minsta aning om var detta ska sluta. Rent orimligt är att kasta yxan i sjön och hävda att varje ras borde dra sig tillbaka till sitt eget hörn av världen och stanna där. Den industrialiserade världen behöver arbetskraft från uländerna för att kunna bibehålla slagkraften i sin ekonomiska expansion. Och det ligger i uländernas intresse att denna expansion inte mattas av. Det ligger också i deras intresse att vita bor och arbetar bland dem och hjälper dem i deras utvecklingsarbete.

Vi måste därför sätta vårt hopp till att den känsla av främlingskap, som förhindrar samarbetet så småningom ska försvinna, när människor av olika hudfärg i allt större utsträckning lever sida vid sida och beblandar sig med varandra. Det finns folk — i Medelhavstrakterna till exempel — som aldrig känt detta främlingskap särskilt starkt. Det finns andra som likt västindierna långsamt börjat fästa mindre vikt vid det. Man kan också peka på ostindierna i Holland. Kanske holländarna är de som har lyckats bäst i sin strävan till integration.

Men innan vi nått därhän, medan människor av olika hudfärg alltjämt misstror varandra och rasfrågorna ytterligare skärper det industrialiserade samhällets övriga problem, måste vi säga att den som hånar amerikanerna för Los Angeleskravallerna, utmanar ödet. Han riskerar att själv få genomgå samma ohyggliga upplevelser.

Kameran ljuger aldrig

I Amerika har en ny metod för att utröna TV-reklamens effektivitet gett en del förbluffande resultat. En kamera monteras in i TV-apparaten och tar oförmärkt bilder av tittarna. Och vad har den avslöjat? Ofta ett tomt rum eller också tittare som själva erbjuder ett mycket mera spännande skådespel än det i TV-rutan.

-The Insider's Newsletter

Löftesrikt

Michael Prell är antagligen den yngste som någonsin ansökt om att få komma med i Förenta staternas fredskår. Hans brev lyder så här:

"Kära Fredskåren! Jag vill bli medlem. Jag är sju år gammal. Jag vill komma ifrån mina två systrar. Var snäll och låt mig få följa med er bort."

Fredskårens kansli meddelade honom att han tyvärr måste vänta tills han fyllt 18, men sa att hans systrar också var välkomna att söka in. "Och vi ska inte skicka dem till länder där du är."

-S.K.

ERA HÄNDER, ARMAR OCH BEN KAN BLI SUPERVAPEN

Med KARATE kan en svag man eller kvinna snabbt övervinna en kraftig person på några få sekunder enbart med händerna.

Karate är i likhet med Judo och Jiu-Jitsu ett självförsvarssystem, men Karate kan läras på mycket kort tid – och Ni kan träna ensam. Hitintills har upplysningar om Karate inte blivit offentliggjorda för den stora allmänheten. Endast den kommunistiska hemliga polisen och enstaka grupper av kommandosoldater känner till tekniken. För många år sedan blev den utexperimenterad av kinesiska munkar för att tillämpas av kejsarens livvakt. Orsaken till hemlighetsfullheten ligger till stor del i att Karate är ett synnerligen farligt och snabbverkande "försvarsvapen" som absolut måste behandlas med försiktighet. Inga livsfarliga grepp beskrives i Karatekursen. Med Karate blir Era armar som ogenomträngliga sköldar – Era armbågar och knän som kraftiga pålkranar – Era händer som yxor. **Om Ni önskar, kan Ni efter 100 dagars träning krossa tegelsten med ett handslag...** Alla kvinnor, som arbetar sent om kvällarna och inte har eskort hem, bör absolut lära sig Karatetekniken för att kunna försvara sig mot eventuella våldtäktsförövare och överfall. Av tidningsnotiserna att döma är det inte orealistiskt att räkna med att sådant kan hända vem som helst. Karatekursen kan sätta Er i stånd att bli en mästare i detta privata försvarssystem. Kursen är sakligt och kortfattat skriven, och metoderna är förenklade och lättförståeliga.

GRATIS: BLIV STARK KURS. En kurs i hur Ni blir stark, samtidigt som Ni reducerar eventuell övervikt, bygger upp musklerna och får en kraftigare och manligare kropp än Ni hade tidigare.

Lär Karate NU! Vänta inte. Ni kan inte förutse när Ni behöver den. Detta gäller både kvinnor och män! Pris endast kr 30:– + porto (portofritt vid förskottslikvid). Full returrätt inom 10 dagar.

KLIPP HÄR!

TILL KURT BAI AB, BOX 190 11, GÖTEBORG 19.

Jag beställer KURS I KARATE. Kr 30:– bifogas i kontanter/Uttages mot postförskott.
(Stryk det som ej passar.)

Namn: .....

Adress .....

Postadress .....

P.S. Sätt ett kryss här ☐ om Ni önskar erhålla vår stora och mycket intressanta katalog. Innehåll: Trolleri, skämtartiklar, telepati, mystik, humor etc. Pris kr 3:– (som vi också kan uttaga mot postförskott).

DB 4/66

Electrolux nya dammsugare:
Informationsannons 2

Luxomatic stänger och låser dammbehållaren själv.

I samma sekund Ni öppnar dammsugaren sluter sig dammbehållaren och låser in dammet. Fullständigt dammtätt. (Ni kan hålla dammbehållaren upp och ned utan att ett dammkorn spills). Ni ser aldrig dammet. Ni rör aldrig dammet. Luxomatic gör även detta — automatiskt:

Ger signal när dammbehållaren är fylld. Lindar upp sladden själv.

Ring idag och beställ tid för en Luxomaticdemonstration. Slå upp Electrolux i telefonkatalogen eller i yrkesdelen under "dammsugare". **Electrolux ger Er råd när Ni vill köpa och trygghet när Ni köpt.**

Electrolux hemtjänst

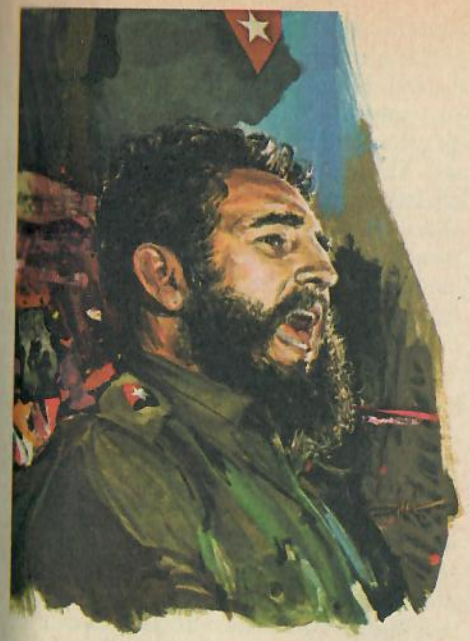

Castros korthus

Sammandrag ur TIME

Cubas storordige revolutionsledare är i dag en besviken, desillusionerad "filialchef" med kroniska penningbekymmer

EFTER sju år har den storslagna drömmen brustit. Borta är Fidel Castros hopp om att en socialistisk omvälvning snabbt skulle förvandla jordbrukslandet Cuba till Västindiens första industriland: det kubanska näringslivet har gått i baklås, man är åter tillbaka där man började, med sockret som enda betydande inkomstkälla. Borta är Castros trygga förvissning att han var Cubas störste nationalhjälte sedan den legendariska frihetskämpen José Martí: dagens kubaner är ett surmulet, glädjelöst folk, som drömmer sina egna drömmar — om att fly någonstans "på andra sidan". Borta är Fidel Castros egen sprudlande, dynamiska personlighet: han har i stället utvecklats till en grubblande, dyster skepnad, sällan sedd och sällan hörd, helt absorberad av att som andra kommunistiska satraper förvalta ett land åt överherrarna i Moskva.

Så ter sig den kubanska verkligheten i dag. Den kubanske diktatorns hjärta sväller kanske alltjämt vid tanken på en väpnad kamp av kinesiskt märke mot "*Yanqui*-imperialismen". Men hans mage är i Moskva — och det tycks han själv

äntligen ha insett. Castroregimen kan hållas vid liv enbart tack vare att ryssarna har investerat över 2,5 miljarder kronor i Cubas "försvar" och tryggar ett existensminimum genom att dela ut en allmosa på cirka fem miljoner om dagen. I gengäld fordrar Kreml en strikt tillämpning av det sovjetryska systemet i Cuba, inklusive visst mått av "samexistens" med USA. Som en amerikansk "Castrolog" uttrycker det: "Castro blir aldrig någon förespråkare för fredlig samexistens. Men det förefaller ganska klart att han står under rysk press och inte har något val."

En del människor har svårt att tänka sig Castro dansa efter ryssarnas eller någon annans pipa — de minns hur heligt han bedyrade att "vi ska aldrig bli någons satellit". Men det var åratal innan en ortodox kommunistisk hushållning i kombination med en typiskt latinamerikansk misshushållning hade bragt Castros revolution till dess nuvarande förfall. "Vi bevittnar nu hur Cuba långsamt förvandlas till ett nytt Bulgarien", säger en iakttagare i Habana.

Den nye Castro. Ingenstans kommer förfallet tydligare till synes än hos Castro själv. Den forne Castro var en sofistikerad friskus, som susade omkring i en specialtrimmad Oldsmobile och som plötsligt kunde dyka upp var som helst och improvisera ett möte eller ett TV-framträdande; en utåtvänd mångfrestare som deltog i uppsluppna baseballmatcher i Habanas parker, spjutfiskade på Varadero-plagen och höll ändlösa diskussioner med studenterna vid Habanauniversitetet. Det är slut med det nu. Fidel Castro av i dag har något grått och trist över sig. Han går bara på järnridåländernas diplomatiska mottagningar, talar bara med kommunistiska tidningsmän, och även det bara pliktskyldigast. "Berusningens tid är över", konstaterar en Habanabo. "Man hör inte annat av Castro nu för tiden än vad som står i tidningarna. Han har plötsligt börjat bete sig som en typisk byråkrat. Vi får höra att han sitter som fastklistrad vid sitt skrivbord hela dagen."

I Castros efterföljd börjar också alla andra på Cuba tristna till. Hans yngre bror Raúl, chefen för Cubas försvarsmakt, som förr var ganska högljudd, sköter nu sitt jobb i tyst tillbakadragenhet. President Osvaldo Dórticos gitter ibland inte ens ta emot nyutnämnda ambassadörers kreditivbrev, utan överlåter uppgiften åt någon medhjälpare. Efter hand som förryskningen fortskrider, blir den kubanska byråkratin påbyggd med ännu en byråkrati: för två år sen inrättade nämligen Cubas kommunistparti en särskild avdelning som skulle förse försvaret, industrin och undervisningsväsendet med politiska kommissarier.

Den lyckliga staden. Under de första revolutionsåren bevarade Habana mycket av sin glada, uppsluppna atmosfär; barerna var packade med folk som högljutt diskuterade de senaste ryktena, de ständiga trafikstockningarna på gatorna ac-

kompanjerades av ilskna tutningar och vredgade meningsutbyten. I dag finns det knappast längre några rykten att diskutera, och gatorna är så tomma att vid en jämförelse t. o. m. det utarmade La Paz i Bolivia verkar trafikmyllrande. Tillvaron har blivit likriktad, hårt reglerad av ransoneringskort, godtyckliga regeringspåbud och invecklade blanketter att ifyllas och inlämnas i fyra exemplar.

Regimen bemödar sig tappert att övertyga *habañeros* om att deras stad alltjämt är samma nöjenas och livsglädjens hemvist som i forna dagar. En affisch i ett hotell manar: "Upplev denna lyckliga stad *by night*." Men folk håller sig borta från nattklubbar, teatrar och restauranger. En orsak är den evinnerliga propagandan på teatrar och nöjeslokaler; en annan den mat och dryck som bjuds. Den en gång berömda kubanska rommen har blivit i det närmaste odrickbar. En liten seg biff kostar 10 amerikanska dollar enligt den officiella växelkursen, en portion fisk fyra och en halv dollar. "Det är stalinistisk ekonomi ställd på sin spets", säger en utländsk besökande. "Om man lyckas beröva konsumenterna deras köpkraft, kan man sen lugnt investera sina resurser i tunga industrier."

Sju år efter revolutionen har Cuba knappast någon industri att tala om. Alldeles i början drog Castro upp ett ambitiöst program för industrialisering på jordbrukets bekostnad. Efter drygt tre år var praktiskt taget alla livsmedel ransonerade.

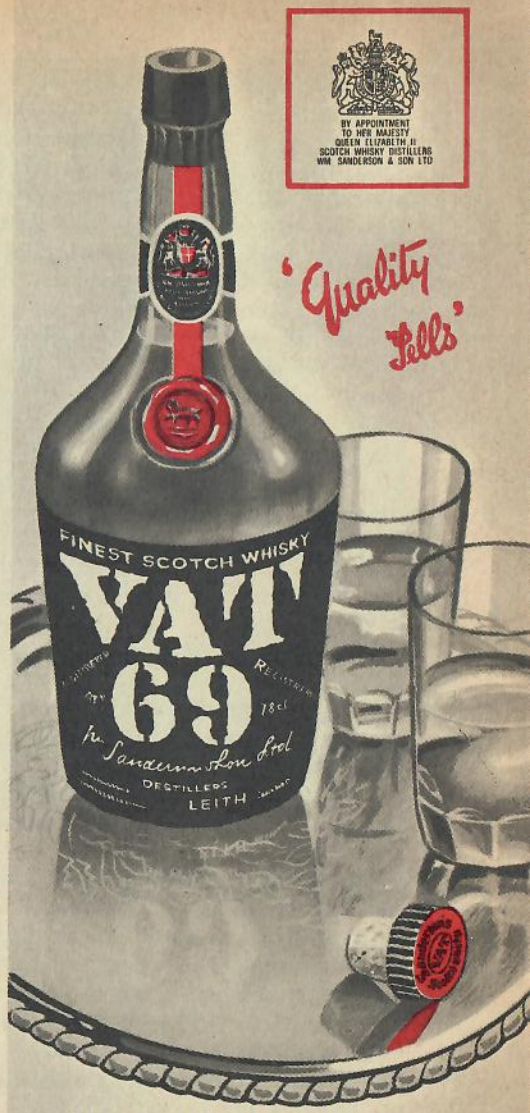

Rekv. nr. 481. 1/1 but. 75 cl
1/2 but. 37,5 cl

Kvalitetsmedvetna människor begär inte bara "whisky"

Begär "Vat 69"

Sockerskörden, som svarar för 90 procent av exporten, hade sjunkit kraftigt — från 6,8 miljoner ton 1961 till 3,8 miljoner 1963. Men ryssarna och andra som drev handel med Cuba kunde eller ville inte leverera maskiner för industrialiseringen utan bättre bytesvillkor, så det blev ingen annan råd än att gå tillbaks till sockret. I år är skörden uppe i sex miljoner ton igen — men Castro är inte gladare för det. Så många andra länder har framgångsrikt slagit sig på sockerproduktion att världspriset på socker har trillat ner från nära 11 cent 1964 till omkring två cent vid senaste årsskiftet.

För mycket och för litet. Socker är inte ransonerat längre. Men det är nästan allting annat — utom en del varor som antingen finns i överflöd eller inte alls. "Just nu", suckade en Habanabo i höstas, "har de så mycket majs att de inte hinner lossa den. Dagens paroll är 'Ät majs! Ät majs!' Förut var det ägg ett tag, sedan avokadopäron, sen mangofrukter."

Det förekommer mycket lite rationell planering, utom den som ryssarna påtvingar de motvilliga kubanerna. I september i fjol, då tiden för sockerrörsplanteringen nästan stod för dörren, började myndigheterna desperat kamma världsmarknaden efter konstgödsel, som borde ha beställts ett halvår tidigare.

Castro kan liknas vid direktören för en fabrik vars byggnader och maskiner faller sönder utan att han har någon möjlighet att reparera eller ersätta dem. En hög funktionär betecknade järnvägsnätets tillstånd som "hopplöst" och berättade att 75 procent av de 1959 i bruk varande lokomotiven hade måst tas ur trafik. Habanaradion gick härförleden till rätta med ett pappersbruk för den "ändlösa rad" driftsavbrott som medfört att verksamheten stått stilla i över sju timmar under inspektionsdagen.

För att komma över oumbärliga reservdelar plundrar ingenjörer och mekaniker avdankade industri- och lantbruksmaskiner eller lastbilsvrak och "ympar" delarna så gott det går på andra maskiner. Cubana Airlines har tre fyrmotoriga Bristol Britannia-plan på Habanas flygplats. Det händer sällan att alla tre är i luften samtidigt: ett av dem måste i regel "donera" delar åt de andra. De få bilar man ser på Habanas gator är rullande skrothögar — men kostbara! "Jag skulle kunna få 1.400 dollar för den här", förklarar ägaren till en okörbar Kaiser modell 1948. När Habanas gamla bussar av General Motors tillverkning hade tjänat ut, importerade Castro en skinande ny busspark från Tjeckoslovakien och Ungern. De nya fina bussarna tålde inte värmen. År 1964 köpte Castro 450 engelska bussar, som klarar värmen bättre men får sin hälsa undergrävd av kubanska chaufförer och lågoktanigt ryskt bränsle.

Stigande priser och en tilltagande varubrist har minskat den kubanska pesons värde med minst en tredjedel sedan Castro kom till makten. "Industriarbetaren i gemen har så-

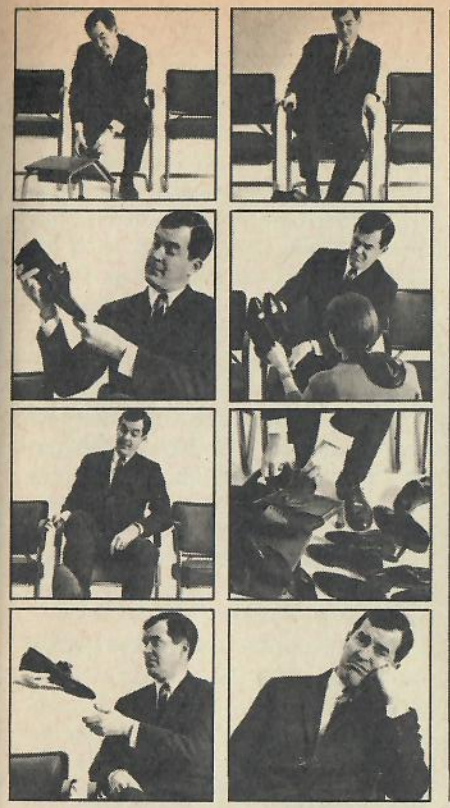

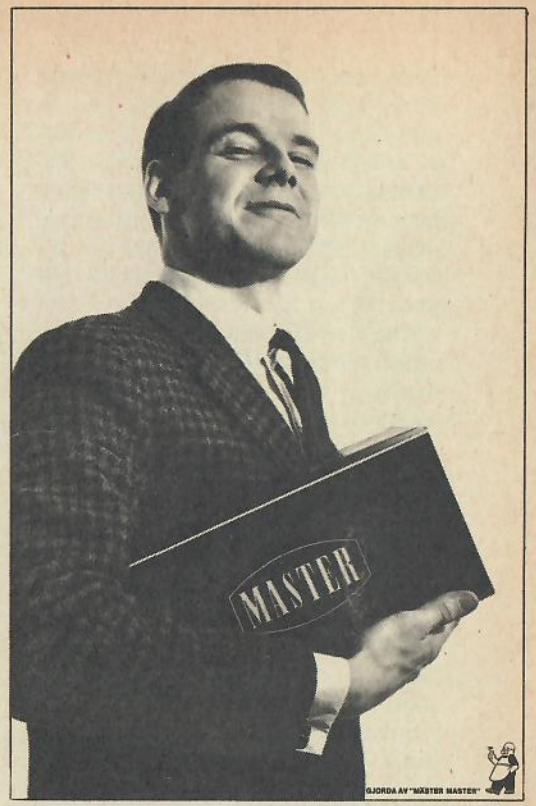

Somliga tycker det är besvärligt att köpa skor... Andra köper Master!

Masters passform är perfekt. Sortimentet stort. Designen modern och sober – alltifrån de nya Corsair-modellerna till den klassiska broguen. Passformen beror på att varje Mastersko modelleras efter svenska fotmått för att passa just Era fötter. Prova Master och känn själv hur bekväma de är! Kvaliteten kan Ni fråga Er skohandlare om! Han vet vad Master går för!

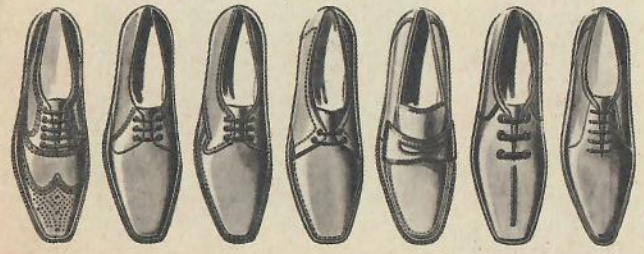

Det lönar sig att fråga efter Master

MASTER

Master är medlem i Design Sevengruppen: ett signum för modernt, elegant herrmode.

lunda inte vunnit något men förlorat mycket på revolutionen", säger en iakttagare i Habana. "Om han förut förtjänade motvärdet till 225 dollar [ca 1.150 kr] i månaden kunde han se fram emot att skaffa sig kylskåp, TV, kanske rent av bil. Nu är allt sådant utom räckhåll för honom."

Alla har förlorat. Enligt amerikanska underrättelsetjänstens beräkningar är det bara 20 eller 30 procent av Cubas befolkning som fortfarande aktivt stöder Castro. Frånsett allt annat man måste stå ut med finns det knappast en kuban som inte har förlorat en släkting eller nära vän genom polisens övergrepp — vare sig personen i fråga befinner sig i landsflykt, sitter inspärrad bland de 50.000 fångarna i Cubas fängelser, eller har blivit avlivad under mer eller mindre omänskliga former. En tidigare välbeställd Habanaläkare klagade över att nästan alla hans vänner är landsflyktingar. "Jag skulle ge mig av själv", sa han, "om jag inte hade min gamla mor här — hon är 79 år. Jag har två släktingar i fängelse också. De skulle inte klara sig utan den extra mat vi skickar dem varje månad."

De första att lämna Cuba var storgodsägarna och de stora affärsmännen. Sedan följde medelklassen, som Castro behövde bäst för sin förvaltningsapparat. Nu är det småfolket — fiskare, småarrendatorer, arbetare, själva det kubanska folket som Castro drog ut för att "rädda" undan allsköns onda andar, däribland USA.

Enbart under augusti i fjol företog 259 kubaner den vådliga färden över det 140 kilometer breda Floridasundet till USA. I september påträffade den amerikanska kustbevakningen två båtar fullastade med inalles 67 flyktingar, bland dem en man som varit chaufför hos Fidels bror Ramón (en tämligen okänd ämbetsman i departementet för sockertransport) och Orlando Contreras, på sin tid en av Cubas mest populära sångartister, nu stämplad som "dekadent". Contreras berättade: "De ville inte låta mig sjunga vad jag ville, och de ville inte låta mig göra en turné i inlandet, och till sist lade de 70 procent skatt på mitt gage för att jag skulle sluta tjata."*

Några kubaner har prövat på att stanna kvar och slåss — oftast i små gerillaband som opererar i Escambraybergen i den centrala delen av Cuba och i Castros eget gamla tillhåll, Sierra Maestra. Emot sig har de en 100.000 man stark armé (plus 200.000 milismän i reserv), utrustade med det bästa ryssarna förmår, däribland överljudsjaktplanet MIG-21. Mot sig har de också Raúl Castro, själv på sin tid en driven gerillakrigare. Nu, som högste chef för krigsmakten, leder han operationerna mot insurgenterna och betraktar

* I ett tal som Castro höll sistlidna september förklarade han att alla kubaner som önskade lämna Cuba var oförhindrade att göra det. På Washingtons uppdrag kom schweiziska ambassaden i Habana överens med de kubanska myndigheterna om ett evakueringsprogram. I december började på amerikansk bekostnad chartrade plan transportera emigranter från Cuba till USA och utvandringen fortsätter alltjämt i den omfattning transportmöjligheterna medger.

det av allt att döma som en nöjsam sport.

Hans teknik erbjuder ett intressant exempel för andra gerillabekämpare. När ett gerillaband dyker upp någonstans på ön skickar han flera tusen soldater till området. Alla civila evakueras, jämte boskap, höns och annat matnyttigt. Gårdar och uthus rivs eller bränns ner, brunnar fylls igen, stängsel vräks omkull. Sedan sveper soldaterna fram över området som drevkarlarna vid en klappjakt. När man får fast gerillamännen blir de skjutna; om de äger jord, konfiskeras den. Deras barn tas från sina mödrar och placeras som "statens skyddslingar" i Castrointernat.

Räder i höglandet. Castro tillåts alltjämt fortsätta med sitt stöd åt "nationella befrielsekrig" på andra håll i Latinamerika, men Moskva kräver att få veta allt om dessa operationer i förväg för att försäkra sig om att de inte efterlämnar sådana blamanta spår som i Venezuela, där en vapengömma med tre ton kubanska vapen upptäcktes 1963. Den blundern kostade Castro de diplomatiska förbindelserna med alla stater på Västra halvklotet utom Mexiko och Canada.

Vid ett möte i Habana med latinamerikanska kommunistledare i november 1964 fick Castro böja sig för Moskvas krav att Cuba skulle bedriva sin omstörtande verksamhet via förefintliga rättrogna kommunistpartier, vilket ger ryssarna bättre kontroll över vart pengarna går och vilka metoder som används. Haba-

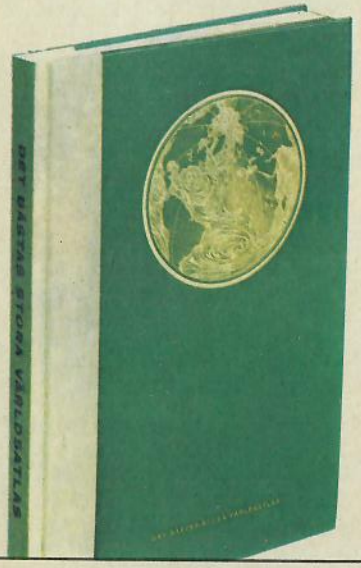

DET BÄSTAS STORA VÄRLDSATLAS

Det Bästas Stora Världsatlas är det kanske mångsidigaste kartverk som någonsin utgivits. Förutom vanliga namnkartor (71 sidor!) finner Ni reliefkartor, färgfotografier och rikt illustrerade artiklar om astronomi, geologi, zoologi, meteorologi, sociologi och många andra ämnesområden.

GRATIS TILL PÅSEENDE!

På de första sidorna i tidskriften kan Ni läsa mera om atlasen.

namötet satte också upp en lista på lämpliga föremål för verksamheten, däribland Venezuela, Colombia, Guatemala, Honduras, Haiti och Paraguay.

Politiskt har Castro och Cuba råkat i vanrykte över hela Latinamerika, både till följd av det inre fiaskot och genom konkurrens av nya och mera bärkraftiga idéer. I flera sydamerikanska länder har det trätt fram dugande ledare som strävar hårt för att trygga en fredlig social och ekonomisk utveckling. Och i många andra börjar det gå upp för de maktägande — militären, jordägarna, katolska kyrkan — att de måste lystra till tidens signaler om de ska kunna rädda sig själva.

Isolationspolitik. USA:s politik går ut på att fullständigt isolera Cuba och på alla sätt lägga hinder i vägen för den handel med den fria världen som Castro är i så stort behov av. De av tidningarna upptrissade, men bedrövligt ofruktbara räderna mot Cuba av landsflyktiga kubaner har motarbetats så eftertryckligt av USA att flertalet av de landsflyktiga tappat lusten att fortsätta. USA nöjer sig med att övervaka Cuba med högtgående U-2-plan och då och då ett svep över trädtopparna med spaningsjetplan.

"Om Castro skall störtas", sade en talesman för Vita huset nyligen till en tidningsreporter i Washington, "så måste det komma inifrån." Några dagar senare hade journalisten i fråga ett samtal med en ung Castrofrälst tjänsteman på utrikesdepartementet i Habana. "Där ser ni", sade den unge mannen med stolthet, "vi har spelat remi med USA." Senare på dagen uttryckte en kubansk advokat saken lite annorlunda: "Jag tror att USA låter oss koka i vårt eget spad en tid".

»»««

Det var frågan!

NÅGRA FILMDIREKTÖRER diskuterade ingående det viktiga problemet hur man bäst skulle få fram fördelaktiga uttalanden efter förhandsvisningen av en ny film. En av dem kom då att tänka på Spyros P. Skouras. Han var på sin tid chef för 20th Century-Fox och närhelst de haft en förhandsvisning brukade han fråga varje åskådare: "Nå, hur förälskad blev ni i den här filmen?"

-Leonard Lyons

Brott och straff

I ETT snabbköp stod en liten pojke framför fruktdisken och proppade i sig så mycket druvor han nånsin hann. Ingen förälder var i sikte, och den oerfarna flickan i kassan såg hjälplöst på. Plötsligt dök modern upp, stirrade förfärad på sin avkomma och ropade: "Men Tommy då! Ät inte så fort!"

-H.J.J.

MÅNADENS BOK

Slutstriden

SAMMANDRAG AV BOKEN AV CORNELIUS RYAN

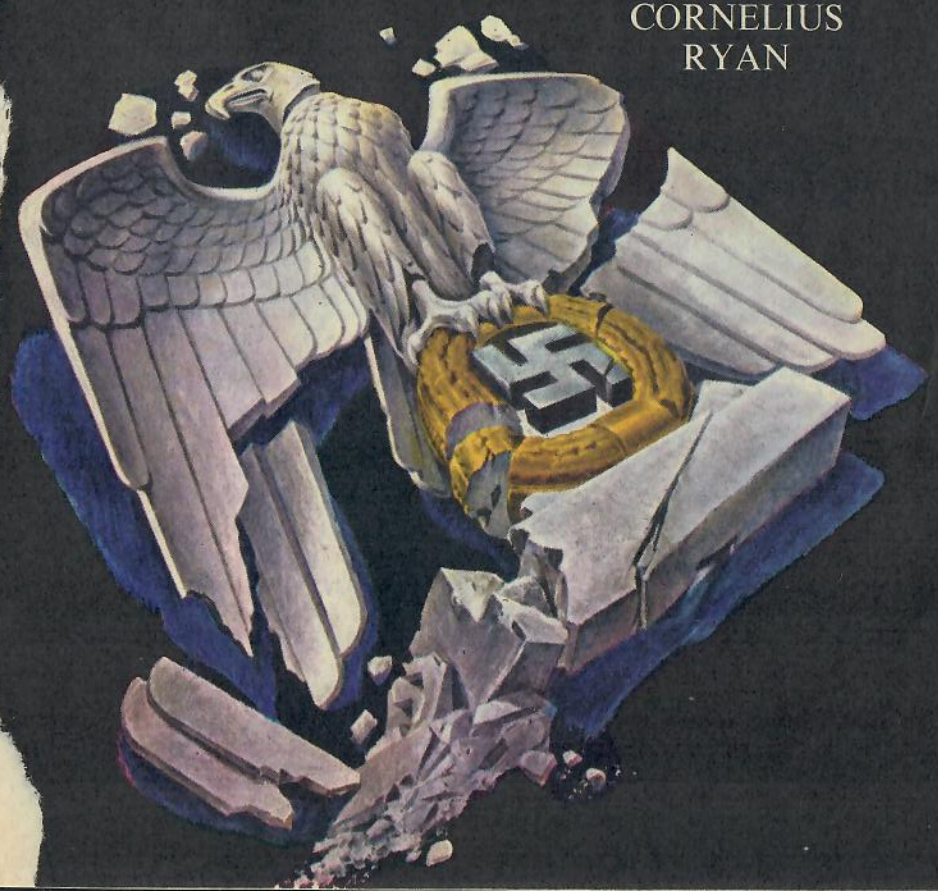

"Slutstriden" (The Last Battle) är den hyperdramatiska skildringen av Berlins sista dagar — då Hitlers Tredje rike slutgiltigt föll samman och andra världskriget nådde sitt slut i Europa. Liksom Cornelius Ryans tidigare bestseller, "Den längsta dagen" (Det Bästa, Månadens bok, juli och augusti 1959), bygger den här boken på officiella dokument, privata anteckningar och muntliga berättelser av hundratals människor som på ett eller annat sätt var inblandade: vittnesmål från höga ryska militärer och skräckslagna invånare i "kvinnostaden" Berlin; från med-

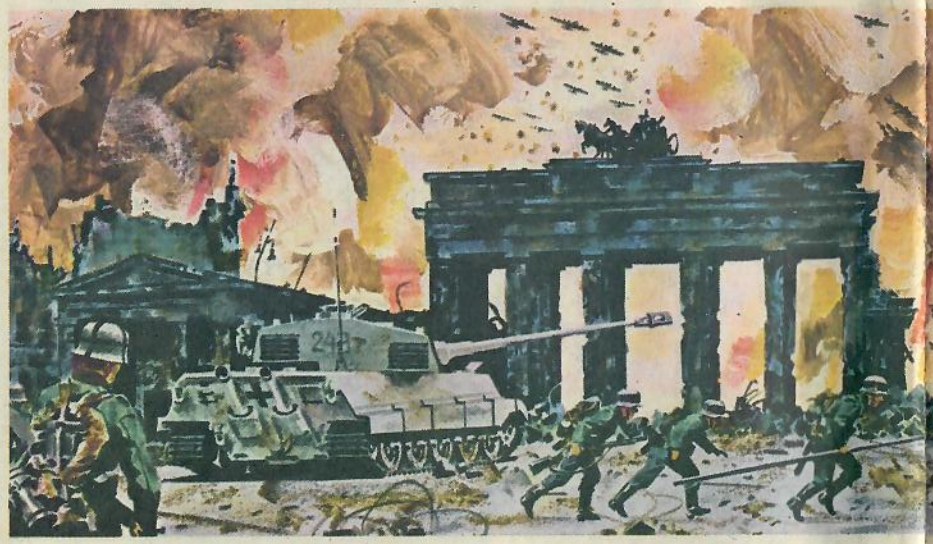

lemmar av kretsen kring Roosevelt och frontsoldater i de stridande arméerna; från tyska generaler och den kvinnliga tandtekniker som visste vad de allierade inte visste — var den i snabb psykisk upplösning stadde Hitler befann sig.

För första gången publiceras fakta som kastar nytt ljus över detta skede. Cornelius Ryan är den förste västerländske skribent som fått tillgång till ryska arkiv och tillstånd att intervjua de ryssar som var med om erövringen av Berlin, alltifrån marskalkar till meniga. Han är den förste som med hjälp av personliga samtal bit för bit lyckats avslöja hur det gick till när en av president Roosevelt själv skisserad plan för ockupationen av Tyskland "arkiverades" och begravdes bland amerikanska krigsdepartementets dokument.

Cornelius Ryan, som numera tillhör Reader's Digests flygande reporterstab, har tagit 3½ år på sig att skriva "Slutstriden". I sitt arbete har han haft fortlöpande hjälp av ett lag Reader's Digest-reportrar, tolkar och arkivforskare som har finkammat arkiv i Berlin, London och Washington och biträtt med intervjuer i 15 länder. Detta är det första av tre avsnitt i sammandrag av denna blivande klassiker om andra världskrigets slutskede. Boken utkommer i höst på Bonniers.

Slutstriden

GRYNINGEN kom tidigt. Redan innan de sista bombplanen hunnit gira bort från staden, fingrade de första ljusstrålarna på himmelskupan i öster. Stora svampar av svart rök vällde ut över stadsdelarna Pankow, Weissensee och Lichtenberg. I färgspelet på de låga molnen var det svårt att skilja dagsljusets första svaga glöd från återskenet av de bränder som rasade i det bombhärjade Berlin.

Allt eftersom röken långsamt drev bort över ruinerna denna morgon, den 21 mars 1945, framträdde Tysklands mest bombade stad i sin makabra nakenhet. Den var koppärrig av tusentals bombkratrar och skrudad i ett sällsamt spetsmönster av de förvridna armeringsjärnen och stålbalkarna i otaliga urblåsta byggnader. Hela kvarter var jämnade med marken, hela stadsdelar var utplånade. Överallt gapade taklösa ruiner med tomma fönster mot himlen.

Bara ett fåtal av bankpalatsen, biblioteken och lyxaffärerna längs

"The Last Battle", copyright © 1966 av Cornelius Ryan